

ВІДГУК

офіційного опонента на дисертаційну роботу Смадича Івана Петровича на тему: «Архітектурна організація об'єктів сучасної рекреації у Карпатському регіоні України», представленої на здобуття наукового ступеня кандидата архітектури за спеціальністю 18.00.01 — Теорія архітектури, реставрація пам'яток архітектури.

Актуальність обраної теми. Карпатський регіон є одним із перспективних в Україні для розвитку індустрії відпочинку, рекреаційний потенціал якого високо оцінюється вітчизняними та закордонними науковцями. Він володіє значним ресурсним потенціалом: унікальна екосистема, яскрава історія краю та добре збережені об'єкти матеріальної і духовної культури. На тлі активної розбудови протягом останніх десятиліть нових потужних рекреаційних комплексів, в окремих районах Карпатського регіону й надалі залишилася малорозвинена інфраструктура рекреації, загострюються екологічні та соціально-економічні проблеми, втрачаються естетичні якості та унікальність ландшафтів. Несистемність освоєння незадіяних ресурсів рекреації загострили потребу обґрунтування ландшафтно-містобудівних рішень та зміни підходів до архітектурної організації рекреаційних об'єктів краю. Тож актуальність дослідження зумовлена потребою вдосконалення науково-методичного забезпечення архітектурно-планувальних рішень рекреаційних об'єктів, шляхів ландшафтно-просторової організації та розвитку рекреаційного середовища регіону в нових соціально-економічних та політичних умовах.

Обґрунтованість наукових положень, висновків і рекомендацій дисертації базується на результатах аналізу існуючої теоретичної бази і практичного вітчизняного та зарубіжного досвіду в галузі вивчення, використання та удосконалення організації об'єктів сучасної рекреації. В результаті чого запропоновані методичні основи архітектурно-планувальної організації об'єктів сучасної рекреації, які базуються на наукових принципах та методах їх еколого-містобудівного формування.

Достовірність основних положень підтверджується, по-перше, критичним аналізом теоретичних робіт за даною тематикою, вивченням проектного досвіду, участю автора у наукових конференціях, де його пропозиції пройшли апробацію і отримали позитивну оцінку. По-друге, використанням відповідних загальнонаукових та конкретнонаукових методів дослідження (історичний, картографічний методи, аналіз проектних та статистичних матеріалів, аналіз наукових джерел, метод натурних обстежень та архітектурно-містобудівної інвентаризації, а також методи графічного моделювання на основі картограм та даних ГІС).

Наукова новизна результатів. У дисертації *вперше* обґрунтовано й уведено в науковий обіг термін «об'єкт сучасної рекреації», запропонована класифікація даних об'єктів з виділенням п'яти видів; проведений аналіз та дана оцінка незадіяних рекреаційних ресурсів для архітектурно-містобудівних завдань; визначено особливості розміщення та архітектурно-планувальної організації об'єктів сучасної рекреації; запропоновано принципи та методичні рекомендації вдосконалення архітектурних рішень сучасних видів рекреації.

Удосконалена методика виявлення та дослідження архітектурно-планувальних особливостей об'єктів сучасної рекреації.

Отримали подальший розвиток чинники, що зумовили появу об'єктів сучасної рекреації, особливості та шляхи подальшого розвитку їх архітектурних рішень та вимоги до їх архітектурно-планувальної організації.

Практичне значення дослідження. Отримані результати є важливими як для розвитку освітньої галузі (вони вже використані в курсовому та дипломному

проектуванні за спеціальністю «архітектура та містобудування» інституту архітектури, будівництва і туризму ІФНТУНГУ), є необхідними як для реального проектування (окремі положення дисертації вже впроваджені до архітектурних проектів у сфері рекреаційного будівництва), так і для практичних рекомендацій до інвестиційних проектів (на прикладі розвитку Косівського району).

Повнота викладу матеріалу в опублікованих працях за темою дослідження є достатньою, про що свідчить кількість опублікованих праць (6 статей у фахових виданнях, що входять до переліку ДАК України, 1 стаття в зарубіжному наукометричному збірнику), їх зміст загалом відповідає заявленим завданням та об'єкту дослідження в цілому.

Дисертація включає необхідні структурні частини і складається із вступу, основної частини (п'ять розділів), висновків, списку використаних джерел та додатків. У вступі розкрита актуальність наукової задачі та її зв'язок з науковими програмами. Мета роботи загалом узгоджується з назвою дисертації, а завдання дослідження вказують на шляхи її досягнення. Предмет дослідження узгоджений з темою та не виходить за рамки об'єкту дослідження. Наукова новизна результатів та практична значимість роботи загалом є розкритою та достовірною.

У першому розділі (48 сторінок, з них 4 рисунки та 10 таблиць) «Стан та проблеми формування рекреації в Карпатському регіоні України» уточнено поняття «сучасна рекреація», наведені основні визначення даного терміну та особливості їх типологічного поділу. Розглянуто стан дослідження рекреаційної проблематики та рекреаційного середовища вказаного регіону. На прикладі зарубіжного та вітчизняного досвіду формування рекреації в гірських умовах виділено та класифіковано сучасні її види.

До другого розділу (29 сторінок, з них 6 таблиць) «Методика дослідження архітектурно-планувальної організації та розвитку об'єктів сучасної рекреації» включене обґрунтування теоретичних, емпіричних та спеціальних методів, що застосовуються в дослідженні рекреаційних об'єктів. Проаналізовані загальнонаукові методи дослідження, охарактеризовані методи аналізу рекреаційних ресурсів, представлена методика проведення комплексного дослідження архітектурно-планувальної організації об'єктів сучасної рекреації.

У третьому розділі (42 сторінки, в т.ч. 1 рисунок та 9 таблиці, та ще 2 таблиці) «Аналіз та оцінка незадіяних рекреаційних ресурсів Карпатського регіону» з'ясований рекреаційний потенціал Карпатського регіону, виявлені основні рекреаційні райони, ступінь освоєння та рекреаційні потужності; сформована схема просторового розосередження рекреаційних ресурсів; проведена оцінка незадіяних рекреаційних ресурсів як основи розвитку сучасних видів рекреації та їх архітектурної організації.

У четвертому розділі (62 сторінки, в т.ч. 1 рисунок та 10 таблиці, та ще 1 таблиця) «Чинники архітектурно-планувальної організації та розвитку сучасних видів рекреації» проведено систематизацію об'єктів сучасної рекреації в гірських районах Івано-Франківщини та виявлені архітектурно-планувальні особливості їх організації, а також - інтегральні чинники впливу на формування і розвиток сучасних видів рекреації.

У п'ятому розділі (50 сторінок, в т.ч. 14 таблиць на 17 сторінках) «Методичні підходи до формування архітектури об'єктів сучасної рекреації» наводяться вимоги, пропозиції та методичні рекомендації щодо архітектурно-планувальної організації рекреаційних об'єктів, а також архітектурно-містобудівних рішень рекреаційних зон; обґрунтовані принципи архітектурної організації об'єктів рекреації; запропоновані зміни до методичних рекомендацій з

проекування, реалізації та функціонування рекреаційних об'єктів.

Загалом, результати дослідження викладені на 304 сторінках, що містять 236 сторінок авторської частини (в т.ч. 58 ілюстрацій), 24 сторінки списку використаних джерел (215 найменувань), додатки на 28 сторінках.

В роботі наявною є нерівномірність інформаційного наповнення розділів загалом та ілюстративних матеріалів зокрема. Virізняється 2 розділ, який за кількістю сторінок (29 стор.) та ілюстративного матеріалу (6 табл.) є значно меншим за інші, а найбільшим за кількістю сторінок є 4 розділ (62 стор.). Загалом дана робота вирізняється значною кількістю сторінок загалом, що є наближеним показником до дисертацій гуманітарного спрямування. На наш погляд слід було б окремі частини дисертації узагальнити та представити більш лаконічно результати дослідження в цілому. Однак незважаючи на вище вказане, автору загалом вдалося продемонструвати вміння тримати лінію логічного мислення та аргументовано викладати власні висновки.

Зміст і тези автореферату відповідають структурі і науковим положенням дисертації.

До представленої роботи, окрім вказаного вище, є наступні зауваження та запитання:

1. У роботі межі дослідження у розділах (стор.99, абз.1,2 та стор.100, табл.3.3) є розширеними по відношенню до заявлених у вступі (стор.5).
2. Здобувач вказує, що результати досліджень апробовано в курсовому та дипломному проектуванні, також у практичних рекомендаціях до інвестиційних проектів (стор.7, абз.2), однак у роботі відсутні відповідні акти чи довідки про впровадження окремих результатів роботи.
3. У тексті дисертації (стор.13, абз.2) автор наводить поділ рекреаційних ресурсів на чотири типи (за Бейдиком О.О.), при цьому далі, у табл.1.2, авторство вказаних типів ресурсів залишає за Панченко Т.Ф. В даному випадку слід коректно відслідковувати авторство наукових здобутків різних вчених.
4. Таблиця 1.4 (стор.25) містить етапи розвитку рекреації в Європі та Карпатському регіоні, при цьому обидва інформаційні блоки названі як етапи розвитку рекреації в Європі, хоча другий з них мабуть має бути названим як етапи розвитку рекреації в Карпатському регіоні.
5. Слід було б розшифрувати словосполучення КиївНДІМА (див.стор.30, 31, 54), можливо більш точно це ДП «НДПІ містобудування» (див.<http://ndpi.com.ua>).
6. Висновки до окремих розділів є розлогими, не лаконічними, потребують узагальнення інформації та інколи доповнення (наприклад на стор.54,55).
7. Інформація, яка наведена у багатьох таблицях чи рисунках погано читається із-за дрібного розміру шрифту (наприклад табл.1.3, 1.5, 1.6, 2.2, 2.5, 2.6, 3.1, 3.8, 3.9, 4.1 рис.1.4. та інші).
8. Інформаційне наповнення більшості таблиць (наприклад табл. 1.8, 1.10, 2.1, 3.3, 3.4, 3.5, 3.6, 3.7, 3.9, 5.10 та інші) представлене у вигляді рисунків чи схем, тому доцільно було б і називати їх відповідно.
9. Нумерація ілюстрацій не є остаточно впорядкованою, відсутня табл.1.9, також наявними є дві таблиці 3.1 (див. стор.89 та 104) та 3.2 (див. стор. 105), які розміщені після табл.3.4. також наявними є дві табл.3.3 (стор. 100 та 114) та 4.1 (стор. 133 та 159), у четвертому розділі нумерація рисунків починається із 4.2.

10. В роботі наявними є повтори однакових за змістом абзаців (наприклад абз.5 та 6, стор.35) чи окремих слів, наприклад, - дослідження ... дослідження (стор.56,абз.1), межі ... межі (стор.82,абз.1) тощо.
11. Виникає питанням щодо доцільності представлення окремих частин дисертації у розширеному вигляді (у 3 розділі з'ясований рекреаційний потенціал Карпатського регіону, виявлені основні рекреаційні райони, ступінь освоєння та рекреаційних потужностей; сформована схема просторового розосередження рекреаційних ресурсів). За назвою та змістом такий аналіз проведений на рівні адміністративного району (чи регіону загалом) та є підосною для вирішення регіональних задач (схем функціонально-планувальної організації рекреації і туризму регіону чи адм.району), що не є об'єктом дослідження і втілилось у пропозиції щодо вимог (нормативних, екологічних, містобудівних тощо) до формування рекреаційної інфраструктури в регіоні (підрозд.5.1). Зважаючи на значний об'єм дисертації (304 сторінки, з них 236 сторінок авторської частини), дані питання доречно було б значно скоротити та представити в лаконічній формі.
12. В роботі автор пропонує 5 принципів архітектурно-планувальної організації об'єктів сучасної рекреації (стор. 206 і далі). при цьому окремі з них діють на рівні населеного пункту чи адміністративного району (напр., - збалансованості, вузлової інтеграції, розширення ефективних зв'язків), тобто виходять за межі об'єкту дослідження, до якого відносяться лише 2 з 5 (збільшення видової поліфункціональності, музеєфікації). Тобто тут задіяні об'єкти відразу трьох рівнів ієрархії (будівель і комплексів, населеного пункту, адміністративного району), для яких мають бути окремі критерії ефективності, одиниці їх виміру та відповідно – принципи і прийоми.
13. Зважаючи на наявні в роботі принципи архітектурно-планувальної організації об'єктів сучасної рекреації, слід було б відпрацювати конкретні прийоми для забезпечення їх реалізації в реальному проектуванні.

Загалом, задля об'єктивності слід вказати, що до даної дисертації виникає певна кількість запитань, зауважень чи побажань. При цьому, зважаючи на наявну наукову новизну та її практичну значимість, на наш погляд, вона вносить істотний доробок до теорії архітектури та містобудування.

Висновок: Загалом дисертація за темою «Архітектурна організація об'єктів сучасної рекреації у Карпатському регіоні України» є самостійною завершеною науковою роботою, у якій отримані нові науково обґрунтовані результати, що в сукупності вирішують важливу наукову задачу по відпрацюванню методичних основ архітектурно-планувальної організації об'єктів сучасної рекреації, і яка в цілому відповідає вимогам МОН України, а її автор, Смадич Іван Петрович заслуговує на присудження наукового ступеня кандидата архітектури за спеціальністю 18.00.01 — теорія архітектури, реставрація пам'яток архітектури.

Комерційний директор
ТОВ «Група компаній СП»,
доктор архітектури, професор

В.В.Шулик

Підпис В.В.Шулика підтверджую:

Мелькорен А.В.